

TEORIJE IN MODELI

ILLERIS: tri dimenzije učnega modela

-učni proces

-tri dimenzije, ki so prisotne v učenju: poznavanje (znanje in spretnosti), čustva (motivacija) in družba (narobe obrnjen trikotnik, na vrhu znanje in čustva, spodaj okolje, vse pa je vpeto v družbo)

-dimenzija, ki ju je označil kot okolje ali družba, je dimenzija zunanje interakcije (sodelovanje, komunikacija, prisostvovanje) –gradi družabnost posameznika

-dimenzija je o interakciji z drugimi in lahko referira na prispevanje drugih na naše učenje

-naše življenje je vedno znotraj družbe ali socialnega konteksta, v katerem živimo

-proces učenja z enim od petih spodbud (surovi material procesa) □ DOJEMANJE, ZAZNAVANJE, kje svet okrog nas pride do individualnega kot neposredna čustvena impresija

-PRENAŠANJE, kjer nekdo drug preda informacijo

-IZKUŠNJA, ki lahko vsebuje obe poprejšnji-omejimo besede, da lahko izkušnja domneva neko aktivnost (učenec ne samo sprejema, ampak tudi reagira v benefit interakcije)

IMITACIJA □ko učenec poskuša neko drugo priložnost

DEJAVNOST-učenec sodeluje z drugimi kot skupna vaja

-vsaka bolj ali manj prisotna v učenju

-rezultat učenja odvisen, kako določen učenec čustvuje, kako je motiviran in od psihične energije (negativen vtis učitelja...)

-posebne situacije lahko privedejo do v globoko transformativno učenje, ki vključuje simultane spremembe v vseh treh dimenzijah in ima opraviti z identiteto posameznik

JARVIS:

-začne z izkušnjami odraslih □vso učenje se začne z izkušnjami

-nekatero izkušnje se konstantno ponavljajo in so nekako samoumevne in ne vodijo do učenja (vožnja avta, domača opravila)

-začetek učnega procesa: razdvojitvev med biografijo (kaj je človek v določenem času) in izkušnjo (nesreča, ki jo človek ni pripravljen obvladati)

-razdvojitvev se pojavi, ko naš biografični repertoar ni zadosti za avtomatično »kooperacijo« z našo situacijo

-prejšnje znanje se ne more kosati s sedanjo situacijo, ljudje ne vedo, kako reagirati; moramo planirati nekaj novega

-vso učenje začne s petimi človeškimi občutki: zvok, vonj, vid, okus in dotik

-naše učenje odvisno od našega telesa in biologija je važen faktor v učnem procesu (kako naši občutki, zaznave funkcionirajo)

-nov zvok-druge sprašujemo, kaj je to in se tako naučimo

-originalni občutki so se pretvorili v znanje, spretnosti, obnašanje, ocene, čustva...

-vse izkušnje se pojavijo v posameznikovem individualnem svetu, ki se spreminja

-učenec je celotna osebnost, sestavljena iz telesa in duše, razuma (mind) in pride v učno izkušnjo z zgodovino, biografijo in izkušnjami □ne more biti avtomatično asimiliran v učni proces; to povzroči razdvojitvev med biografijo in izkušnjami □neudobno, težavno stanje, ki lahko povzroči učenje (če posameznik ignorira to neudobnost, se ne pojavi učenje)

-tri poti učenja: mišljenje, delanje in čustvovanje □različne kombinacije lahko povzročijo različne tipe učenja (kritično, problematično, reflektivno, aktivno)

-rezultat takega učenja je človek, afektiran v neki meri z učenjem

-tri možne poti, kako je človek spremenjen:

- Osebnost je spremenjena s pridobivanjem vseh reči, ki smo jih razpravljali duševno, čustveno...
- Učenec lahko postavi drugačno, novo mišljenje o svetu in dogodkih
- Učenec se lahko spremeni, je bolj izkušen, bolj sposoben reševati podobne situacije in probleme zaradi učenja, ki se je pojavilo

-zadnja sekcija modela: kontinuirana natura učenja—spremenjena oseba v svojem socialnem svetu ponovno naleti na situacijo, ki spodbudi učenje

-učenje je interaktiven fenomen

ANDRAGOGIKA

-andragogika nam več pove o karakteristikah odraslega učenca kot o naravi samega učenja

KNOWLES (model domnev, sistem koceptov)

-andragogika-umetnost in znanost pomaganja odraslim učiti se (evropski koncept andragogike)

-4 domneve o odraslem učencu:

- Ko odrasli dozori, se njegov lastni koncept (self-concept) premakne iz odvisne osebnosti nasproti samostojnemu (self-directing) človeku
- Odrasel kopiči rasel rezervoar izkušenj, ki so bogat vir za učenje
- Pripravljenost odraslega za učenje je povezana z razvijajočimi nalogami v družbeni vlogi
- Odrasel je bolj problemsko usmerjen kot predmetno v učenju

Kasneje Knowles doda še:

- Najbolj vplivna motivacija je notranja
- Odrasli morajo vedeti, zakaj se morajo naučiti nekaj

-te domneve osnovne za ustvarjanje programa za odrasle

-klima razreda mora odraslim dati vedeti, da so sprejeti, spoštovani in imajo podporo

-obstajati mora tudi vzajemnost med učitelji in učenci;

-odrasli lahko sodelujejo pri diagnozi njihovih učnih potreb, planiranju in izvršbi učnih izkušenj in pri njihovem evalviranju

-kritike, spori (o tem modelu)

- Ali je andragogika lahko mišljena kot teorija učenja odraslih
- Hartree je opazil, da ni jasno, če je Knowles predstavil teorijo učenja ali teorijo poučevanja, če je učenje odraslih drugačno od učenja otrok in če je to bila sploh teorija – mogoče so to bili le principi dobre vaje, prakse
- Brookfield: prva domneva je bolj želen rezultat kot dan pogoj ...; nekatere življenjske izkušnje lahko funkcionirajo kot pregrade za učenje ...; glede pete domneve: na delovnem mestu je zaželjeno učenje
- Sam Knowles je zapisal, da raje razmišlja o andragogiki kot o modelu domnev o učenju; odrasel učenec, ki ve zelo malo ali nič o določeni temi, bo bolj odvisen od učitelja, ki mu bo pokazal pot, kot otroci, ki so že po naravi radovedni in so zelo samostojni pri učenju zunaj šole- zato so lahko tudi bolj samostojni v šoli

Nedavne kritike andragogike:

-socialnohistorični kontekst, kjer učenje zavzema svoj prostor, je ignoriran

-Knowles se zanaša na humanistično psihologijo in na sliko individualnega učenca, ki je svoboden, avtonomen

-pomanjkanje pozornosti na to, kje poteka učenje

- andragogika predvideva, da vsi odrasli učenci izgledajo in se učijo enako (beli, srednji razred)
- andragogika se ne posveča privilegijem in zatiranjem glede na raso, spol in razred in ne upošteva, kako kultura naredi vtis pri razvijanju človeka in učenju
- andragogika reproducira socialno neenakost in podpira status quo

Raziskave:

- relativno malo empiričnih raziskav je bilo narejenih, da bi preizkusili veljavnost andragoških predvidevanj in koristnosti v napovedovanju obnašanja odraslega učenca
- učitelji so povedali, da vidijo odrasle študente drugačne in uporabljajo andragoške tehnike
- Gorham je opazovala učitelje, ki učijo odrasle in mlajše ter ugotovila, da ni razlik med tem, kako učitelj uči odrasle ali mlajše, čeprav so učitelji trdili drugače (da so drugače obravnavali različno stare učence)
- participacija v planiranju učnega procesa ni pomembna za učno izboljšavo ali zadovoljstvo
- 90 % je zaposlenih v samostojnih učnih projektih in 70 % projektov je planiranih od učencev
- 83 % jih je bilo udeleženih v učnih aktivnostih zaradi nekega prehoda v njihovih življenjih
- andragogika je en delec bogatega mozaika učenja odraslih